

GAZETA LWOWSKA.

We Środę .

N^{ro}. 28.

10. Marca 1819.

Wiadomości krajowe.

Według doniesień z Wenecyi, stanęli tam Najjaśniejsi Cesarstwo Ichmość z Jey Cesarzowicowską Moją, Arcy-Xiężniczką Karoliną, w nappomyślniejszem zdrowiu, dnia 17go Lutego, około godziny 3ciej z południa, wpośród radosnych okrzyków ze wszech stron licznie zgromadzonego Ludu, wpośród huku dział i dzwonienia we wszystkie dzwony. Wiażd ten zachwycał tak mnóstwem wyboru Szlachty, iako i licznoscią Ludu z wszelkich klass, niewniey przepychem i mnogością barek. Najjaśniejsi Państwo wysiadłszy na ląd, udali się do kościoła S. Marja, a ztamąd po odprawioney modlitwie, przez wielki rynek, do C. K. pałacu. Stanąwszy tam, raczył Najjaśniejszy Pan kazać się w oknie pragnącemu Ludowi, który radość serca swojego trzykrotnym okrzykiem: „Niszech żyć!” wynurzył. Wieczorem oświecono z własney chęci rynek S. Marja i wiele innych części tego rozległego i iedynego miasta.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Naynowsze gazety ze Zjednoczonych Stanów Ameryki północney, dochodzące do d. 17. Stycznia, donoszą o niesnaskach zaszytych w Gabinetcie Wassyngtońskim, co do wojny przeciwko Indyjanom Seminolom i działan Jenerała Jacksona. Prezydent Monroe i Sekretarz Stanu Adams usprawiedliwiają postępek tego Jenerała, gdzie przeciwnie gania go Sekretarz Skarbu i Sekretarz wojny. Za zdaniem drugim zdaie się bydź znaczna większość Ludu Amerykańskiego.

Podano Kongressowi urzędowy wykaz wywozu towarow ze Zjednoczonych Stanów od d. 30. Września 1817 do 30. Września 1818. Ilosć płodów osadniczych i rękodzielnianych, wywiezionych w tym przeciągu czasu ze Zjednoczonych Stanów, szacnią według tego

wykazu na 74 miliionow dollarów, a wprowadzonych płodów zagranicznych na 19,500,000 dollarów. Do Anglii wywieziono produktów Amerykańskich za 44 miliiony. Traktat handlowy między Szwecyją a Zjednoczonymi Stanami ogłoszony urzędownie.

Mówią, że pierwszych dni Stycznia dało w Nowym-Yorku na obręt wielki dyament, który zawieziony ma bydź do Havre de Grace. Zapewniono za niego 80,000 dollarów. Mniemają, że dyament ten był własnością Józefa Bonapartego.

Amerykański Sekretarz wojny J. H. Calhoun wydał pod 5. Grudnia notę, z której unieszczamy następujące texta: „Zdaie się, że nadeszła chwila, gdzie polityka nasza względem Indyjanów odalienie się musi. Nie tylko że nie są istotnie Ludami niepedległemi, ale nie mogą nawet za takich bydź uważanymi. Muszą dać sobą rządzić, bardziey dla ich własnego dobra niżeli dla naszego. Zastanowić się trzeba, iakbyśmy stosowniey prowadzić mogli handel z owemi licznymi pokoleniami Indyjskimi, które domnią aż po nad Ocean spokojny. Utrzymać stanowcze panowanie nad temi licznymi pokoleniami dzikich, i handlowi naszemu z nimi nadać większą rozciągłość, są to przedmioty wielkiej narodowey wagi. Kraj ciągnący się od granic naszych aż poniżej Mexyku, wzdłuż gór skalistych, uważają za naylepszy w tey części świata na kadzidła i futra. Własnym staraniem może ten nieoceniony handel rozciągnąć się aż do morza zachodniego, stać się naszym wyłącznym w przeciągu lat kilku. Dla osiągnięcia tak pożądanego skutku, wyłączyć wypada od tego obcych awanturników (Angielską Kompanię zachodnią), których wpływ może tylko interes nasz popsuć, i spokojność naszą zagrozić. W tym celu i dla obrony własnego handlu, zajmujemy się teraz rozszerzeniem wojskowych posterunków naszych po nad rzekami Missisipi i Missouri.— Proponowałbym, aby handel ten oddać na lat 20 iakiey kompanii kupieckiey, któraby miała do-
(

starczający kapitał do podzielenia na akcye, każda po 100 dollarów, i którzyby płaciła roczny podatek od złożonego kapitału, za przywilej handlu wyłączonego.

Wielka Brytania.

Na posiedzeniu Izby niższej dnia 21. Stycznia, gdy szło o adres dziękczynny z powodu mowy zagajającej Parlament, a P. Peel wniosł ten popierał, P. Macdonald przystąpił rozmaite punkta tej mowy, które nie zdawały się mu być zaspołaiąciami. „Nie zawiera ona, rzekł, ani pewnych i oznaczonych prawideł, zabezpieczających Państwu owoce pokoju, ani też wzmiankuje o uciążliwościach Kraiu, potrzebujących zaradzenia, iako są: kosztła podwyższonych podatków, wynoszące 4 miliony fant. szterlingów; opłaty od stemplów nałożone na handel, zbyteczne mnostwo poborców tychże opłat krajowych; ogromny ciężar podatków, o których zmniejszeniu nie ma nawet wzmianki w tej mowie; ale za to też wińszowano szczęścia Kraiowi, że w ostatnim roku zapłacił 3 miliony fant. szterl. więcej, niż roku poprzedniego; że zbrodnie biorą górę, a zbrodniarze zaludniają więzienia, i że przez podatek dla ubogich trwa coraz daley uprzywilejowane żebractwo. Pośród takich scen powszechney nędzy, występują wzajemne powińszowania szczęścia i pomyślności w świetle nader osobliwym. Fundusz umarzaiący otrzymał wprawdzie kilkakroć sto tysięcy fant. szterl. i wynosi teraz 15 milionów, ale tylko imiennych, gdyż w samej rzeczy liczy tylko 3 miliony, reszta pożyczona na bieżące potrzeby kraiove. O zmniejszeniu długów Stanu ani pomyślano. Kiedy się o to nie staramy w czasie pokoju, cóż nadówczas dzieć się będzie, gdy nienawiść zwyciężonych, niewdzięczność tych, którym pomagaliśmy, sprawiedliwa niechęć owych, do których uciążnienia przyczyniliśmy się, sprowadzi nam nową wojnę? — Bezpieczeństwo pokoju, zapewnione być powinno mądrym i oszczędnym systemem Rządowem, szanowaniem praw i wolności drugich Narodów, iakkolwiekby wielkimi były lub małemi. Kongres Akwizgrański uchwalił ustąpienie wojsk z Francyi, ależ to było już dawniej uchwalone; nie przez nas, ale za nas; spodziewano się po rezultatach Kongressu powszechnego zniesienia handlu niewolnikami, tak wielce znieważającego Chrześcijaństwo; Pełnomocnik Angielski uczynił w tej mierze propozycyję; któż się iey oparł? Oto Francya, Członek Chrześcian-

skiego przymierza, rządzona przez Róla Jmci Chrześciańskiego! Wszystkie ofiary Anglii czynione dla Dynastysi Burbonów, nie zdolały więc pozyskać tego, do czego nawet Hiszpania i to ieszcze pod Ferdynandem, jeżeli nie skłonić, to przynajmniey przekupić się dała. Gdyby tę propozycyję uczyniła była Rossya, Mocarstwo, co mądrością swoję i nmiarkowaniem odebrało przewagę Anglii, pewnie byłaby ią do skutku przyprowadziła. Nie poymnię, iak mogła Francya prawo wzajemnego przegładania okrętów podać za przedmiot rospraw kongressowych, prawo to wzajemnem porozumieniem się wszystkich większych i mniejszych Mocarstw Europy uznanem zostało. Do podobną Francya pod pozorem niechcenia uznać tego prawa, ów zgubny handel prowadzić będzie, dopóty będzie też trwać Mowa ta nie wzmiankuje podobnież bynajmniey o Kommissyi, ustanowionej w skutek propozycyi P. Broughama na przeszłym Parlamencie, która dochodzić miała nadużyć w zawiadowaniu funduszami pobóznymi. Układaoze tej mowy uważają to wszystko za dobre, co od roku w Anglii udziałano; lecz obeyrzawszy się do okółta i widząc wszędzie nieukontentowanie, innego muszę być zdania. Kiedy spokójność, porządek i dobry byt Ludu, są znakami dobrego zarządu kraiovego, toć nieporządek, trworzliwość, i nieukontentowanie, są bezsprzecznie znakami zarządu złego. Teraz widzę ze wszech stron skłonność do oburzeń i dowolności. Chciałbym przecieź dowiedzieć się od Panów moich z przeciwney strony siedzących, w iaki to sposób chcieli oni, owe zaiste nadzwyczajne zjawiska ostatnich wyborów, pogodzić z tem podziwieniem, które według ich mniemania wzbudził powszechnie nasz Rząd, uświetniony teraz bardziej przez sławę wojenną i rezultata zewnątrz skłoniące? Obojętność (*Apathia*) dla Rządu iędných, oczywisty wstręt drugich, pochodzi ztąd, ponieważ Rząd zaniedbuie w Kraiu wszystkie prawidła zarządu wewnętrznego; że nie wspiera przedmioty dotykaące interest Kraiu wewnętrznego; że nawet do tego nie doprowadza, aby w tej mierze trzymał się zdania stałego. Tak się rzecz ma z projektem, tyczącym się wyplat banku gotowych, co P. Grenfell w tak czystym świetle wykazał; tak się dzieie z prawami względem ubogich, tak z Kodexem karnym, acz tak gorliwie zajmował się tem Mąż, którego imie wspominać będzie z uszanowaniem na wszystkich końcach świata (P. S. Romilly); toż samo z wyzwoleniem Katolików. Cóż Mi-

nisteryjum czyni w tak długiej walce zintolerancją, hańbiąc wiek 19ty? — Jest neutralnem! — Działaj przynajmniej to Ministeryjum lepiej dla Domu Królewskiego? — Oto pozwala Xięciu Rejentowi naysiękniejszy przywilej Monarchy, (prawo łaski) przelać na jednego z jego sług; dla miszernej pensyi rocznej, któraby gdzieindziej Królewice większą mieć mogli, przyprowadzają Ministrowie do rozpraw w Parlamencie, które dążyć muszą koniecznoscie do ponizenia Xiążąt w opinii publicznej. Jeżeli zdarzą się w Kraiu niepokojem, Ministeryjum nie umie inaczej nsmierzać, iak tylko przystępując do ostatecznych środków, zawieszając wolności Obywatelskie, i naruszając prawa gościnności dla cudzoziemców. Takie Ministeryjum, które nie umie ani zbrodni usmierzyć, ani je karać, ani też utrzymać powagi dla korony i dla siebie samych, nie pozwala spodziewać się czego innego, prócz nieszczęścia. W takich okolicznościach wezwanie do zgodzenia się na adres dziękczynny, wydaie mi się bydz wezwaniem do czolobitności przed świętymi szrankami niegodnego Ministeryjum.“ PP. Sinclair, Clive i Canning, brónili Ministeryjum i byli za adresem. Także i P. Tierney przychylił się do tego, zachowując sobie wszelako na przyszłość wynurzenie zdania swojego co do punktów, które adres ten obeymuie; adres więc został uchwalony.

Francya.

Z powodu prośb podanych na posiedzeniu Izby Deputowanych dnia 12. Lutego od Członków legii honorowej, uskarżających się na zmniejszenie ich pensyi do połowy, miał P. Dupont mowę gorliwą i przyaźną dla proszących, gdzie między innymi tak się wyraził: „Czyli może nie zechcemy twierdzić, że do zapłacenia tego długu potrzeba będzie pomnożyć wydatki krajowe, i odstąpić od systematu oszczędności, którego konieczność daie się coraz bardziej uczuwać? Pozwalam, że oszczędność jest zawsze, a tem więcej ieszcze w terażniejszych okolicznościach, iedną z naysiękniejszych powinności naszych; atoli nie wierzę temu, aby niedopełnienie przyiętych obowiązków, było prawdziwą oszczędnością, i nie waham się powiedzieć, że byłoby to zgorszeniem, odmówić legiiom honorowym całkowitą wypłatę ich pensyi, widząc, z iaką łatwością uchwaloną została wypłata ogromnych pensyi utworzonych przez przeszłe Ministeryjum i rozrzutnie rozdanych, których

niezmiernospis w dziesięciu grubych tomach in quarto rozdano z wielkim nakładem, a nader niepożytecznie; (gdź trudny jest do objaśnienia). Uważamy od kilku lat, że Ministrom, którzy odstępują od sprawowania rządów, i zostają Ministrami Stanu, wyznaczają się nagrody narodowe lub ogromne pensye. Widziemy, z iak wielkim nakładem opłacane woysko obce, którego utrzymanie jest ogromnym ciężarem dla Skarbu publicznego, a obecność iego posrod nas, przyczyną niefnoscie; mógłbym nawet powiedzieć, drażnieniem iest Francyi. Pytam się, czyliż to iest oszczędnością w wydatkach, i czyliż można scierpieć, aby z iednej strony dziesięć tysięcy Szwycarów zajmowało miejsce dziesięciu tysięcy Francuzów około tronu i w woysku naszym, z drugiej strony aby mnóstwo Członków legii honorowej było bez umieszczenia i pobierających ledwie połowę swoich pensyi tak sprawiedliwie zasłużonych? Co do mnie, Mości Panowie, w przekonaniu, iż iestem tómaczem uczuć szczególniej narodowych, pragnę, aby Rząd obronę oyczyzny i tronu poruczył pieczy woyska zupełnie Francuzkiego. Gdy Rząd zaprzestanie opłacać woysko obce, oszczędzi tyle w sposób pełen zaszczytu, iż na przyszłość będzie w stanie wypłacać legiiom honorowym pensye bez odciągania.“

Plantatorowie tutejsi w Alzacyi podali następującą prośbę do Izby Parów i Izby Deputowanych, względem sadzenia tutejsi: „Bóg, prawa i przodkowie nasi nadali nam prawo posiadania tey ziemi, i pożytkowania z niej, za co opłacamy podatki rzetelnie. Prawa nasze nie są inne iak tych, co sadzą winograd, drzewa oliwne i morwowe; są te same co wszystkich posiadaczy ziemi. Ci mają wolność uprawy swojej ziemi, nam ją odebrano. Nie iesteśmyż dziećmi iednej Oyczyzny? Nie opiewaj Konstytucyi, iż Francuzi są sobie równi, a własność iest nienaruszalną? Dla tego dopraszamy się, aby dobrodzieystwa Konstytucyi zastosowane były do nas tak, iak i do innych Francuzów. Wróćcie nam WPanowie wolność uprawy tutejsi i przedaży, wróćcie nam znou te plody, które tak długo zbogacaly pola nasze, za niezmordowanym staraniem naszym. Plody te pomnażały dobry byt w naszej Prowincyi, gdzie zaledwie było znane ubóstwo. Czyliż zamożność nasza nie obchodzi także i Francyi? O iakże ta zamożność pożyteczną była dla Kraiu, osobliwie w terażniejszym woynie. W czasach naywiększych zaburzeń, byt dobry i posiadłości nasze utrzymywały charakter nasz w szczęśliwym u-

miarkowanin, utrzymywały nawykłą pilność, miłość porządku, i owe przymioty moralne, bez których Religia i obyczaje publiczne istnieć nie mogą. Prowróćcież nam więc to, czego sam interes Państwa wymaga i czegośmy nie mogli utracić za czasów nawet Przywłaśczydziela.“ (Tu następują liczne podpisy).

Król na złożone sobie zdanie sprawy, względem dopełnienia artykułu 7go amnestyi z r. 1816, przebaczył zupełnie następującym Członkóm byłego Konwentu narodowego, którzy wszyscy głosowali na śmierć Ludwika XVI. a którymi są: P. P. Alquier Bernard, Bouche-reau, Bonnesour, Bertrand, Cambaceres, Chedaneau, Corbel, Campas, Delbert, Dubois, Escudier, Ferry, Gamou, Geizal, Gouzy, Iso-re, Johannot Lansenie, de Villedieu, Michaud, Moulin, Plat-Beaupere, Rabaut, Richard, Saint-Prix, Servean, Taveau, Thomas, Poulin, Grand-pery, Vermon; — zaś następującym Członkóm (którzy równie na śmierć Ludwika XVI. głosowali) odroczyć miał na czas niepewny kary, objęte rzezonym art. 7. która to łaska rości-gać się ma także i na skutki w względach cywilnych tegoż artykułu: tymi są P. P. Bonnet, Chasset, Chaudron, Rousseau, Chazaud, Cle-del, Pinot d'Avrolles, Granet Guillersult, Ha-vin, Jaurand, Laloy, Lamarque, Martinau Monuot, Noël-Point, Panis, Pelletier, Perrin, Pons, Precy, Projean, Real, Sallengros, Tal-lien, Vinet.

Królestwo Polskie.

Rozporządzeniem datowanym w Carским Siele dnia 28. Lipca (9. Sierpnia) a umie-szczonem w gazecie Warszawskiej z dnia 27. Lutego, nakazano w Królestwie Polskiem wy-branie sześciu tysięcy rekruta z rządu popisow-ych dla zastąpienia tych, którzy z powodu lat wysłużonych lub z innych względów od służby uwolnionymi byćd mają.

R o s s y i a.

Jako pomnik dla żołnierzy poległych przy zdobyciu Kazanu, budują tam kosztem Ce-sarskim, na owem miejscu, gdzie stał namiot Cara Iwana Wasilewicza, wielką pira-midę, która wewnątrz ma urządzoną byćd na gościół. — Sakończono wielki most nad Mo-i-ką z laneo zelaza, który jest wielką ozdoba stolicy; żelazne skrzynie składające tak, lane są w Petrosawodsku, a piękne piramidy granitowe, na których po obu stronach mostu znajdują się latarnie, sprawiają widok przy-iemny. — W Nowym Czerkasku, stolicy Kozaków Dońskich, utworzył Hetman onychże Towarzystwo, celem wzajemney rozrywki pod

imieniem Towarzystwa Szlachty. Licz-ba Członków dochodząca do sta, wzrasta co-raz bardziej; przedmiotem zaś rozrywki są, czytanie pism czasowych, gry towarzyskie, a czasem i bale. — W Moskwie zawiązało się Towarzystwo wiejskiego gospodarstwa, ce-lem upowszechniania doświadczeń rolniczych i innych gospodarskich, przez pisma czasowe, ogłaszanie uagród i zaprowadzenie szkoiy. Cesarz Janó potwierdził ustawy tego Towarzy-stwa, uwolnił go od opłaty poczty, dozwolił mu używać własnego herbu, kazał nadto wy-liczyć mu 10,000 rubli, i wyznaczyc pewną przestrzeń ziemi do czynienia praktycznych doświadczeń rolniczych. — Do klasy nauk Arabskich przy instytucie pedagogicznym w Petersburgu, dodano ieszcze klasę Per-ską; za czasem zaś mają utworzyc ieszcze klasy Turecką, Tatarską i Ormiańską, a tak rozszerzyc zakres umiejętności wschodnich. — W Mitawie obchód ono rocznicę urodzin Cesarzkich (24. Grudnia) rzadką uroczystością, bo odczytaniem ze wszystkich kazalníc kon-stantynoyi, nadającej wolność chłopom Kurlandz-kim, i stanowiącey ich stosunki. — Rozporzą-dzeniem Cesarzkim z dnia 28. Grudnia nada-no wszystkim włóscianom w Państwie, prawo zakładania fabryk i rękodzielni, uwolniając przedsiębierców od wszelkich podatków na lat 4. Prawo to służyło d'tychczas tylko Szlachcie i kupcom pierwszej i drugiej gieldy.

T u r c y i a.

Porta oświadczyła Postłowi Angielskiemu, że równie iak i one Dwory, tak też i Dwór Angielski przystać musi na podwyższenie do-tychczesney opłaty cłowej. P. Robert Li-ston doniósł o tem do Londynu, żądając instrukcyi. — Gazety Francuzkie rozsiały po-głoskę, że Wielkorządca Egiptu zgładzić miał syna swiego Ibrahima Baszę, zwycięzcę Wehabitów. Zbiła to Osman Aga, Je-nerał iazdy Egiptskiej, przybyły niedawno do Genui, zapewniając, że Ibrahim Basza zo-staie ciągle w Arabii, i że oyciec jego dz e-łił powszechną radość z powodu zwycięstw przezeń odniesionych. — Dostrzegacz An-stryiacki sprostował swój artykuł z Tur-cyi, umieszczony także i w numerze 44/22 gazety naszej, że zamiast: „Grzegorz Biskup Ainoroski“, powinno stać: „były Patriarcha Gregorios, który pobywał w klasztorze na górze świętej (Ajon oros). Biskopstwa Aino-roskiego nie ma, a uczyleni Patriarchowie nie są Biskupami.